

Wij doen de was

Bij het thema 'Wij doen de was' neem ik onze eigen was als vertrekpunt. Wie gaat er mee naar het washok? Met kleine groepjes kinderen neem ik een kijkje bij onze wasmachine en wasdroger om ons te oriënteren op het thema. Als eerste nodig ik Atif, Bobby en Metin uit voor deze startactiviteit. Herkennen ze de apparaten van thuis? Weten ze hoe die apparaten in het hok heten en waar ze voor zijn? Metin houdt het snel voor gezien, maar Atif en Bobby vinden het spannend en interessant. Wat zit er in de wasmachine? Voelt het wasgoed nat of droog? Is het vuil of ruikt het fris?

Er is ook meteen veel te doen. Het wasgoed kan uit de droger, in de wasmand en uit de wasmachine, hup de droger

De was doen is een alledaagse activiteit die je uiteen kunt rafelen in een groot aantal eenvoudige handelingen waar peuters graag bij helpen en mee kunnen experimenteren. Het lijkt een betekenisvol onderwerp om met peuters uit te werken. Gitta Laan, peuterleidster op peuterspeelzaal Partou PSZ Zwanebloemlaan in Amsterdam, beschrijft hoe zij een thema ontwerpt boordevol mogelijkheden voor manipulerend spel en waarin het spel van de peuters zich geleidelijk aan ontwikkelt in een sociaal-culturele praktijk 'De wasserette'.

Gitta Laan

hij het voor haar in de linnenkast. De tafel is niet groot genoeg voor twee handdoeken. Dat geeft niet. Zij volgen elkaars handelingen en geven elkaar de ruimte. Met bewondering ziet Atif hoe het Bobby lukt een vest dicht te ritsen en op te vouwen. Metin is nieuwsgierig geworden en voegt zich weer bij het spel. Hij rolt een theedoek op en houdt hem trots omhoog: 'Kijk, gelukt!' Als de wasmand

in. Atif zoekt de juiste knop om de droger aan te zetten. Dan dragen we de volle wasmand naar de themahoek, waar we aan tafel de was opvouwen, want die kan natuurlijk zo niet in de kast. Bobby speelt doorgaans los van andere kinderen manipulerend spel. Atif helpt haar nu op weg. Hij legt telkens wasgoed voor haar neer en als zij het heeft gevouwen, legt

helemaal leeg is, neemt Atif het initiatief om hem terug te brengen naar het washok.

Elk groepje kinderen helpt met plezier mee met het vouwen van de was. De activiteit is betekenisvol en biedt kansen om naar de bedoelingen bij spelactiviteiten toe te werken.

Bedoelingen voor alle kinderen van Gitta bij deze startactiviteit met attributen:

Brede bedoelingen:

- plezier in en betrokkenheid bij het spel
- zelf keuzen maken voor spelactiviteiten en zelf het initiatief nemen
- uiten van ervaringen en gevoelens

Specifieke bedoelingen

- de taal begrijpen die hoort bij de voorwerpen en de handelingen
- woordbetekenissen en begrippen in spel

Bron: Horeb observatiemodel voor spelactiviteiten. Manipulerend spel en rollenspel

Eindeloos spelen

Het vouwen van de was is de opmaat naar velerlei manipulerend spel binnen het thema. Dagelijks wordt er door een groepje peuters een handwas gedaan. Ook deze activiteit kent vele handelingen, waar de peuters snel betrokken bij raken. Enthousiast vullen ze een wasmand met 'vuile was'. Geconcentreerd wordt de volle teil met water getild. Ze gieten er wasmiddel bij, maar dan is het nog geen schuimend sopje. Er moet flink geklutst worden om veel schuim te krijgen. Dat ruikt ook nog eens lekker.... Als de vuile was erin gaat, zien de kinderen de kleuren van de kleren in het water veranderen. Ze genieten van het soppin in het warme water. Ze steken hun neus in het wasgoed om de frisse geur op te snuiven. Met aandacht worden kledingstukken uit het sop getild om het water te zien terugstromen. Het is heerlijk om in het schuim te knijpen en schuimvormpjes op je hand te maken. Het wasgoed wordt min of meer uitgeknepen in een emmer gegooid om, zodra de wasbak met het sopje leeg is alles er weer hupsakee in terug te doen. Er wordt eindeloos gewassen.

Het nieuwe wasrek met de bak vol knijpers wekt veel interesse bij de kinderen. De knijpers worden aandachtig bestudeerd en uitgeprobeerd op het wasrek. Het vereist nog behoorlijk wat handigheid om te knijpen, merken ze. Dagelijks wordt geconcentreerd met de wasknijpers geoefend. Mét en zónder wasgoed. Ook de strijkplank met strijkbout in de themahoek, is voor veel kinderen aantrekkelijk. En..... er wordt flink geoefend op alle knopen en knoopsgaten, ritsen, drukknopen en touwtjes aan de kledingstukken die volgens de kinderen toch echt open of juist dicht moeten.

Bedoelingen voor alle kinderen van Gitta bij het manipulerend spel:

Brede bedoelingen:

- plezier in en betrokkenheid bij het spel
- vooral bewegend actief zijn met spel materiaal
- uiting geven aan de emotionele betrokkenheid bij het spel: blij, gespannen, enthousiast

Specifieke bedoelingen:

- motorische vaardigheden zoals het sjouwen met wasmanden en teilen water, soppin, wringen, knijpers hanteren, was opvouwen, knopen en ritsen openen en sluiten, doen alsof schrijven
- waarnemen: de zintuigen nauwkeurig gebruiken

Bron: Horeb observatiemodel voor spelactiviteiten. Manipulerend spel en rollenspel

Van vouwtafel naar wasserette

De losse handelingen zoals het wassen, spoelen, uitwringen, ophangen, strijken en vouwen, worden met de kinderen aaneengeregend tot één activiteit *het doen van de was*. Allereerst probeer ik het spel te verdiepen door het wassen te integreren in eenvoudig rollenspel in de huishoek. Het wassen krijgt betekenis in een verhaal. Enkele peuters laten hiertoe al initiatieven zien.

Zo verzorgen Tysha en Sarah de baby's in de huishoek. Maar moeder Tysha vindt de kleren van de baby niet fris. Ze houdt haar neus bij de luiër. 'Blèhch, het stinkt!' zegt ze tegen Sarah en ze trekt een vies gezicht. Sarah ruikt ook en beaamt het. 'We moeten het wassen', besluit Tysha. Sarah vindt het een goed plan. Zelfstandig sprokkelen ze meer babykleertjes bij elkaar, pakken de teil en het wasmiddel, maken een sopje en wassen de kleren. Het zijn gevorderde

wassers. Ze wassen, spoelen, ruiken ter controle en knijpen de kleertjes goed uit. Om het spel niet te laten stranden in eindeloos wassen en spoelen, moedig ik 'de moeders' aan om de was goed uit te wringen en aan het wasrek te drogen te hangen. Dat vinden ze een goed idee. Als voor alle natte was een plekje is gevonden op het rek, verdwijnen Tysha en Sarah naar de huishoek om van een welverdiend kopje thee te genieten. Vervolgens wil ik het spel in de wasserette verder ontwikkelen naar wat meer thematisch rollenspel. Achmed doet de afwas in de huishoek. Ik stel voor om een schone handdoek te halen bij de wasserette. Met de vuile was in zijn armen stapt hij naar de wasserette. 'Wilt u dit wassen?' zegt hij de gesouffleerde rollentaal na. En: 'Mag ik een schone handdoek?' Dat zijn verrassende vragen voor Natasha en Jamie die daar was vouwen. Maar Andrea, die staat te strijken, legt haar werk neer, neemt de vuile was aan en geeft Achmed een schone handdoek. 'Alsjeblieft.' Zij vindt het een goed idee om de kassa bij het spel te betrekken, zodat ze volgende keer kan afrekenen met de klant. Die schone handdoek is trouwens al snel weer vies. Bobby, die het thema aarzelend begint met vouwen, daarna elke dag druk is met al het manipulerend spel, zet de stap naar eenvoudig rollenspel. Terwijl anderen genieten van een kopje thee in de huishoek, gebruikt zij de doek om als een ijverige huisvrouw op haar knieën de vloer te boenen. De themahoek met vouwtafel is met alle wasattributen en afbeeldingen van wassymbolen en vouwinstructies op het raam, een heuse wasserette geworden. 'Hoeveel kost het?' en 'Hoe laat is het klaar?' vragen de klanten bij de kassa. Dat wordt allemaal op bonnetjes geschreven. Het is een bedrijvig geheel.

Bedoelingen voor alle kinderen van Gitta bij het eenvoudig rollenspel:

Brede bedoelingen:

- actief zijn, initiatieven nemen en plannen maken
- samen spel, samen werken: aandacht hebben voor de wensen en verlangens van andere kinderen in het spel
- uiten van ervaringen en gevoelens: eigen wensen inbrengen

Specifieke bedoelingen:

- waarnemen en ordenen: de zintuigen nauwkeurig gebruiken met het oog voor details: was sorteren op grootte of textuur
- woordbetekenissen en begrippen gebruiken in het spel: woordbetekenissen bij het spel van de wasserette begrijpen en actief gebruiken

Bron: Horeb observatiemodel voor spelactiviteiten. Manipulerend spel en rollenspel

In gouden momenten aan de praat raken

De anderstalige Baldeep zit, met gespitste oren, in een stille periode. Als we samen de was vouwen en ik hem vraag of hij mama thuis ook helpt met de was, barst hij los: 'Ja, ik goed helpen.' en 'Mama niet goed doen.' Hij vouwt nog eens een handdoek op, gebaart naar zijn stapel gevouwen was en zegt overtuigd: 'Ik wel goed.' Het thema staat zo dichtbij zijn belevingswereld en de handelingen zijn zo concreet dat er nauwelijks talige drempels zijn voor een goed gesprek. Natuurlijk krijgt Baldeep zijn spraakuitingen in correcte zinnen aangevuld met woorden als *vouwen*, *netjes* en *stapel*, in die betekenisvolle context terug. Het plezier dat peuters beleven aan eenvoudig manipulerend spel zorgt voor een enorme betrokkenheid bij de activiteiten. De peuters gaan er helemaal in op. Verassende ervaringen worden daardoor ongeremd geuit. Kinderen merken op hoeveel schuim er ontstaat als zij het water klutsen, de wasmand die zij dragen is zwaar, die teil lijkt wel een tobbe, en kijk eens hoe hoog de stapel gevouwen wasgoed is. Ook Metin wordt deelnemer aan activiteiten en wil zijn ervaringen delen. Hij loopt na gedane arbeid trots naar een vriendje. 'Kijk', zegt hij, 'Ik heb de was opgehangen.' Dit zijn zowel inhoudelijk als sociaal-communicatief waardevolle interacties, die direct verder uitgebouwd kunnen worden. Ik pak ze graag met beide handen aan!

Gitta Laan is gecertificeerd Startblokkenpeuterleidster op peuterspeelzaal Partou PSZ Zwanebloemlaan op IJburg in Amsterdam.